

Colofon

- **Missie** JurisDidact streeft ernaar kennis en inzicht bij juristen te verhogen en de ontwikkeling van het professioneel handelen te bevorderen door middel van onafhankelijke, individuele nascholing.
- **PO-punten** 5
- **Geldigheid** U kunt de eindtoets maken zolang deze in uw online persoonlijk dossier staat vermeld.

- **Redactie** Mr. Pieter Dorhout, hoofdredacteur
Mr. dr. Chana Grijzen
Prof. mr. dr. Charlotte Phillips
Prof. mr. dr. Lies Punselie
- **Docent** Mr. drs. Marije Jeltens
- **Uitgever** Igno Ketelaars
- **Vormgeving** Roelof Koster Design, Mildam

© 2021 JurisDidact, Gorssel
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

- **Bestellingen** De basisprijs van een programma is € 189,50 (excl. btw), tenzij anders aangegeven. Bij gelijktijdige bestelling vanaf 4 programma's geldt korting. Zie hiervoor de website van JurisDidact. JurisDidact legt de gegevens van bestellers vast voor verwerking van de bestelling. De gegevens kunnen door ons worden gebruikt om u te informeren over relevante producten en diensten, tenzij u te kennen hebt gegeven hiertegen bezwaar te hebben.
- **Certificaten** Certificaten worden alleen toegekend aan kopers van losse programma's.
- **Administratie** Bij wijziging van de tenaamstelling en/of het adres verzoeken wij u deze gegevens door te geven aan de klantenservice van JurisDidact: Parallelweg 25, 7213 VT Gorssel.
- **Algemene voorwaarden** Levering en diensten geschieden volgens de Algemene voorwaarden van MOCuitgevers BV, gedeponeed bij de Kamer van Koophandel onder nummer 6469182. Een exemplaar van deze voorwaarden zal op verzoek worden toegezonden. De voorwaarden zijn te raadplegen via www.mocuitgevers.nl.

Inhoud

Inleiding – 5

Pre-toets – 7

Blok A

Internationale kinderrechten

A1 Inleiding – 10

A2 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind – 10

A3 Overige instrumenten – 15

Blok B

Formeel jeugdstrafrecht

B1 Inleiding – 17

B2 Ophouden voor onderzoek en de inverzekeringstelling – 17

B3 Verblijf in politiecel – 19

B4 Afdoeningsmodaliteiten – 20

B5 Voorlopige hechtenis – 22

B6 De zitting – 24

B7 De tenuitvoerlegging (o.a. Wet en Besluit USB) – 27

Blok C

Materieel jeugdstrafrecht

C1 Inleiding – 33

C2 Varia straffen en maatregelen – 33

C3 Adolescentenstrafrecht – 38

C4 DNA-bezwaar – 44

Blok D

Wetsvoorstellen/ontwikkelingen

- D1** Inleiding – 47
 - D2** Vrijheidsbeperking Op Maat – 47
 - D3** Wetsvoorstel tot herziening van het Wetboek van Strafvordering – 49
-

Afkortingenlijst – 51

Antwoorden pre-toets en casuïstiek – 52

Literatuur – 62

Noten – 65

Toetsvragen – 69

Als jeugdrechtadvocaat moet u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in het jeugdstraf(proces)recht, om uw jeugdige cliënt zo goed mogelijk bij te kunnen staan. De afgelopen jaren heeft het jeugdstraf(proces)recht een aantal wijzigingen ondergaan, onder andere door de implementatie van Richtlijn (EU) 2016/800 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure, nieuw beleid van het ministerie van Justitie en Veiligheid en de inwerkingtreding van de Wet tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Wet USB). Daarnaast heeft het Kinderrechtencomité van de Verenigde Naties een belangrijk *General Comment* gepubliceerd, dat jeugdrechtadvocaten kunnen gebruiken in pleidooien met betrekking tot de inverzekeringstelling, voorlopige hechtenis en straftoemeting. Ten slotte is een aantal wetsvoorstellen verschenen, dat het jeugdstrafrecht opnieuw zal wijzigen. Ook heeft de Hoge Raad zich uitgesproken over een aantal belangrijke vraagstukken, zoals de beoordeling van DNA-bezwaarschriften.

Deze cursus is bedoeld voor de advocaat die op zoek is naar kennis over de huidige stand van zaken in het jeugdstraf(proces)recht en de toekomst. Verdeeld over vier blokken komen ontwikkelingen in het internationale kinderrechtenskader (Blok A), wijzigingen in het formele en materiële jeugdstrafrecht (Blok B en C) en overige ontwikkelingen, bijvoorbeeld met betrekking tot beleid en wetgeving (Blok D) aan de orde.

Deze juridische nascholing bestaat uit de volgende blokken:

Blok A
Blok B
Blok C
Blok D

Internationale kinderrechten
Formeel jeugdstrafrecht
Materieel jeugdstrafrecht
Wetsvoorstellen/ontwikkelingen

■ **Leerdoelen**

Na afloop van deze juridische nascholing:

- heeft u inzicht in het huidige jeugdstraf(proces)recht en adolescentenstrafrecht;
- heeft u kennis over internationale ontwikkelingen met betrekking tot het jeugdstraf(proces)recht;
- bent u op de hoogte van ontwikkelingen in beleid, onderzoek, wetgeving en rechtspraak op het gebied van het jeugdstraf(proces)recht en het adolescentenstrafrecht.

- *Opmerking* Deze nascholing is in vier gedeelten, Blok A, B, C en D, door te werken. U zult voor Blok A 75 minuten, Blok B 90 minuten, Blok C 90 minuten en Blok D 45 minuten nodig hebben. Mogelijk beklijft de stof beter als u de nascholing in vier gedeelten doorwerkt.
- *Criteria toets* U slaagt voor de eindtoets als u minimaal 6 van de 10 vragen van de eindtoets juist beantwoordt. U kunt tweemaal herkansen. De resultaten van de pre-toets tellen niet mee voor uw eindscore.
- *Over de docent* Mr. drs. M. Jeltjes was tot 1 augustus 2021 docent en onderzoeker in de afdeling Jeugdrecht van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden. Per 1 september 2021 is zij als beleidsadviseur werkzaam bij Stichting Halt. Zij is daarnaast lid van de Afdeling Advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, (kinder)rechter-plaatsvervanger in de rechtbank Amsterdam en de rechtbank Rotterdam en ze is dertien jaar lang (jeugd)strafrechtadvocaat geweest. Zij doceert regelmatig aan advocaten, medewerkers van gecertificeerde instellingen, medewerkers van de Raad voor de Kinderbescherming en medewerkers van justitiële jeugdinrichtingen. Marije Jeltjes publiceert regelmatig over het (jeugd)strafrecht.

Pre-toets

Om voor uzelf te bepalen wat uw kennisniveau is van dit onderwerp, kunt u vrijblijvend de pre-toets maken. De resultaten van de pre-toets tellen niet mee voor uw eindscore.

- 1 Op welke internationale kinderrechteninstrumenten kan in een Nederlandse strafrechtelijke procedure een beroep worden gedaan?
 - A Het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties.
 - B De Guidelines on child-friendly justice van de Raad van Europa.
 - C Richtlijn (EU) 2016/800.
 - D a, b en c.

- 2 Wat is het standpunt van het VN-Kinderrechtencomité met betrekking tot het verblijf van een minderjarige in een politiecel?
 - A Dat is verboden.
 - B Dat is onwenselijk, maar geoorloofd als ultimum remedium.
 - C Dat is geoorloofd, maar voor maximaal drie dagen.
 - D Dat mogen landen zelf bepalen.

- 3 Wat zegt het Wetboek van Strafvordering over de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon tijdens het politieverhoor?
 - A Een vertrouwenspersoon is altijd welkom.
 - B Een vertrouwenspersoon is alleen welkom als de advocaat niet aanwezig kan zijn.
 - C De vertrouwenspersoon en de advocaat zijn altijd welkom.
 - D Een vertrouwenspersoon is in principe welkom, maar hem kan in bepaalde gevallen de toegang worden ontzegd.

- 4 Welke afdoeningsmodaliteit is vooralsnog niet mogelijk voor een misdrijf gepleegd door een minderjarige?
 - A Een sepot.
 - B Een Halt-afdoening.
 - C Een strafbeschikking.
 - D Een transactie (TOM).

- 5 In welke wet- of regelgeving zijn de bijzondere schorsingsvoorwaarden die aan jeugdigen kunnen worden opgelegd te vinden?
- A Art. 77z Sr.
 - B In het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen.
 - C Art. 8o Sv.
 - D Nergens, deze zijn in de jurisprudentie ontwikkeld.
- 6 Binnen welke termijn moet een taakstraf van 40 uur ten uitvoer worden gelegd?
- A Zes maanden.
 - B Negen maanden.
 - C Twaalf maanden.
 - D Achttien maanden.
- 7 Vindt een zitting van een inmiddels meerderjarige veroordeelde in het openbaar plaats?
- A Nee, dat is in strijd met art. 495b Sv.
 - B Nee, dat is in strijd met art. 40, tweede lid, aanhef en onder b sub (vii), IVRK.
 - C Ja, dat kan op grond van art. 6:6:4, eerste lid, Sv jo. art. 6:6:3, zesde lid, Sv.
 - D Ja, dat was altijd al zo.
- 8 Wat blijkt uit de meest recente onderzoeken met betrekking tot het adolescentenstrafrecht?
- A De recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht worden veroordeeld tot een jeugdsanctie is lager dan die van jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht worden veroordeeld.
 - B De recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht worden veroordeeld tot een jeugdsanctie is hoger dan die van jongvolwassenen die volgens het volwassenenstrafrecht worden veroordeeld.
 - C De recidive is in beide groepen hetzelfde.
 - D De recidive is nog niet onderzocht.
- 9 Hoe ziet de toekomst van vrijheidsbeneming van jeugdigen eruit?
- A Het blijft zoals het nu is.
 - B Er blijven justitiële jeugdinrichtingen, aangevuld met de drie Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd.
 - C Er komen vijf Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd en vijf Forensische Centra Jeugd.
 - D De justitiële jeugdinrichtingen gaan verdwijnen en maken plaats voor vijf Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd.

- 10 Wat zegt het wetsvoorstel herziening Wetboek van Strafvordering over het bevel gevangenneming en -houding?
- A Dat dit bevel in één keer voor maximaal 90 dagen toegewezen kan worden.
 - B Niets.
 - C Dat minderjarigen niet meer in voorlopige hechtenis mogen verblijven.
 - D Dat dit bevel in principe telkens tot maximaal een maand toegewezen kan worden.

Inleiding

Voor de jeugdstrafrechtpraktijk is kennis van het internationale kinderrechtenkader onmisbaar. Er is tenslotte een internationaal kinderrechtenverdrag, het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) waarvan bij art. 37 en art. 40, tweede lid wordt aangenomen dat die rechtstreekse werking hebben.¹ Burgers kunnen dus rechtstreeks, zonder tussenkomst van de wetgever, een beroep doen op deze verdragsbepalingen, aldus de memorie van toelichting bij de Rijkswet houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind.² De inhoud en strekking van deze bepalingen zullen hierna toegelicht worden. Naast dit verdrag is er ook nog sprake van *soft law*, op initiatief van de Verenigde Naties ontwikkeld, zoals de Beijing Rules, Havana Rules, Tokyo Rules en Riyadh Guidelines.³ Gezien de aard van deze cursus zullen deze niet worden besproken, maar het is aan te raden kennis te nemen van deze instrumenten. De Guidelines on child-friendly justice van de Raad van Europa zijn eveneens van belang voor het jeugdstrafrecht, ook omdat zij hebben bijgedragen aan de totstandkoming van Richtlijn (EU) 2016/800 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende procedurele waarborgen voor kinderen die verdachte of beklaagde zijn in een strafprocedure, die in 2019 in Nederlandse wetgeving is geïmplementeerd. De Guidelines en de EU Richtlijn worden in deze cursus besproken.

Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

CASUS 1

Mo

Mo (15 jaar) wordt verdacht van het plegen van een gewapende overval op een supermarkt in Leiden. Twee wijkagenten herkennen hem van de camerabeelden en hij wordt vervolgens aangehouden en overgebracht naar een politiebureau en na het verhoor in verzekering gesteld. Drie dagen na de aanhouding wordt Mo voorgeleid aan de kinderrechtcommissaris. De raadsman van Mo bepleit dat uit internationaal recht volgt dat uiterst terughoudend zou moeten worden omgegaan met voorlopige hechtenis van jeugdigen en dat minder ingrijpende alternatieven de voorkeur verdienen.

De kinderrechter-commissaris besluit, ondanks de verzoeken van de advocaat van Mo, voorlopige hechtenis toe te passen. Een aantal maanden later moet Mo voor de meervoudige kamer verschijnen, op verdenking van een diefstal met geweld (art. 312, eerste lid, Sr).

De officier van justitie bepleit een onvoorwaardelijke jeugddetentie met aftrek van het voorarrest (art. 27 Sr) in verband met het taakstrafverbod van art. 77ma Sr. De advocaat van Mo heeft een leer- en werkstraf voor ogen, gezien het feit dat hij voor het eerst met politie en/of justitie in aanraking is gekomen en de leerstraf ook wordt geadviseerd door de Raad voor de Kinderbescherming.

- a** Op welke bepaling(en) uit het IVRK is het standpunt van de raadsman bij de voorgeleiding gebaseerd?

- b** Noem drie rechtswaarborgen uit het IVRK voor een kindgericht proces.

- c** Is het taakstrafverbod in overeenstemming met het IVRK? Licht toe.

In 1989 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) aangenomen. Het IVRK is na ratificatie in 1995 in werking getreden in Nederland.⁴ Het IVRK is het meest geratificeerde verdrag ter wereld; alleen de Verenigde Staten van Amerika hebben het verdrag niet geratificeerd.⁵ Het VN-Kinderrechtencomité houdt toezicht op de implementatie van de bepalingen in het IVRK (art. 43, eerste lid, IVRK), onder andere door eens per vijf jaar te rapporteren over elke verdragsstaat (art. 44, eerste lid, aanhef en onder b, IVRK) in de zogenoemde *Concluding Observations*. Ook publiceert het VN-Kinderrechtencomité regelmatig *General Comments*, die beschouwingen, meningen en interpretaties van één of meer artikelen van het IVRK bevatten [1]. Hoewel hier in het IVRK geen juridische basis voor te vinden is, worden deze General Comments uitgevaardigd door een gezaghebbend orgaan en ‘derhalve mag van de verdragsstaten worden verwacht dat ze met de inhoud van General Comments bij de toepassing van het Verdrag rekening houden’ [2]. In 2007 werd de eerste General Comment met betrekking tot het jeugdstrafrecht

gepubliceerd. Dit was General Comment No. 10 on Children's Rights in Juvenile Justice waarin het VN-Kinderrechtencomité verdragsstaten onder meer opdroeg preventief beleid te ontwikkelen, buitengerechtelijke afdoeningen te stimuleren en een strafrechtelijke minimumleeftijd van ten minste 12 jaar te hanteren [3].

■ *Link*

Verdrag inzake de Rechten van het Kind: <https://wetten.overheid.nl/BWBV0002508/2002-11-18>

■ **General Comment No. 24⁶**

General Comment No. 10 is in september 2019 vervangen door General Comment No. 24, Children's Rights in the child justice system [4]. Een aantal ontwikkelingen heeft tot een nieuw General Comment geleid, aldus het VN-Kinderrechtencomité, zoals de afkondiging van een aantal internationale en regionale standaarden (denk daarbij aan de Richtlijn (EU) 2016/800 en de Guidelines on child-friendly justice, die in Blok A3 worden besproken), jurisprudentie van het VN-Kinderrechtencomité, nieuwe kennis over de ontwikkeling van kinderen en adolescenten, en bewezen effectieve praktijken, zoals herstelrecht.⁷

De artikelen in het IVRK die van belang zijn voor het jeugdstrafrecht betreffen art. 37 en 40 IVRK, waarin de verplichtingen voor verdragsstaten zijn omschreven met betrekking tot het jeugdstrafrecht. Het VN-Kinderrechtencomité geeft in General Comment No. 24 commentaar op de interpretatie van die artikelen.

De staten die partij zijn bij het verdrag erkennen het recht van ieder kind dat wordt verdacht van, vervolgd wegens of veroordeeld ter zake van het begaan van een strafbaar feit, op een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan het gevoel van waardigheid en eigenwaarde van het kind, die de eerbied van het kind voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van anderen vergroot, en waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijd van het kind en met de wenselijkheid van het bevorderen van de herintegratie van het kind en van de aanvaarding door het kind van een opbouwende rol in de samenleving, aldus art. 40, eerste lid, IVRK. In art. 40, tweede lid, IVRK is een aantal rechtswaarborgen voor een eerlijk proces neergelegd, zoals de onschuldpresumptie, het recht op rechtsbijstand, het recht op effectief participeren tijdens de procedure, het recht op eerbiediging van het privéleven gedurende alle stadia van het strafrechtelijk onderzoek en proces, recht op informatie over de beschuldiging, recht op aanwezigheid van ouders tijdens de zitting en recht op een spoedige berechting. Het VN-Kinderrechtencomité benadrukt dat verdragsstaten de regel moeten respecteren dat rechtszaken die kinderen betreffen achter gesloten deuren plaatsvinden en dat uitzonderingen op deze regel zeer beperkt moeten zijn en in de wet zijn vastgelegd.⁸ Het comité meent tevens dat continue en systematische training van professionals in de jeugdstrafrechten cruciaal is om deze waarborgen na te kunnen leven en om ook